

Dato: 30.08.2018

Deres ref:

Innspill til arbeidsgruppe som ser på regelverk for pensjonsleverandørers garanterte pensjonsprodukter

Aktuarkonsulenters forum (AKF) er kjent med at departementet har nedsatt en arbeidsgruppe med medlemmer fra Arbeids- og sosialdepartementet, Finansdepartementet og Finanstilsynet som ser på regelverket for pensjonsleverandørers garanterte produkter. Videre er det opprettet en referansegruppe som skal gi innspill til arbeidsgruppen underveis i arbeidet.

Aktuarer¹ har spesialkompetanse innen finansiell risiko i forsikringsselskap og pensjonsinnretninger som ikke andre yrkesgrupper har. Så vidt vi kan se er det ingen aktuarer hverken i arbeidsgruppen eller referansegruppen, og vi tillater oss derfor å komme med et par innspill knyttet mulige regelendringer for fripoliser med rentegaranti, som vi tror kanskje ikke har vært med i vurderingene til nå.

Det er en utfordring å få en regulering av fripoliser tilsvarende som reguleringen i folketrygden og i offentlig tjenstepensjon, når pensjonsinnretningene for å sikre sin egenkapital må forvalte midlene knyttet til fripoliser med stor sikkerhet og lav forventet avkastning. Det er derfor viktig å snu hver stein i forsøket på å bedre forholdene for fripoliser slik at fripoliser kan få regulert sine pensjonsytelser.

Innspill til håndtering av overskudd

Vi er kjent med Fafo-rapport 2018:13 «Ikke som forventet, Fripoliseproblemet i det norske pensjonssystemet», skrevet av Hippe og Lillevold. I rapporten nevnes tre modeller for endringer for fripoliser:

1. Bedre rammebetingelser
2. Eget livsselskap for fripoliser

---

¹ «Aktuar» er ikke en beskyttet tittel, men vi mener her personer med master/cand.scient. med godkjent aktuarkompetanse fra Universitetet i Oslo eller Universitetet i Bergen, ev. tilsvarende utdannelse fra andre land.

3. Statlige garantier

Vi antar at arbeidsgruppen og referansegruppen har lest rapporten og således tar innspillene i rapporten med i de vurderinger som skal foretas.

En mulig endring av rammebetingelsene som ikke er eksplisitt vurdert i rapporten, er muligheten for at overskudd skal gis til fripolisen, men ikke med endelig virkning før midlene tas ut. Dette er ikke det samme som en sluttgaranti, siden «hovedstolen» i en fripolise ikke skal kunne gå ned i verdi eller være underfinansiert i løpet av perioden før pensjonsutbetalingen starter.

Overskuddet kan fremdeles synliggjøres årlig, men altså ikke være gitt med endelig virkning før ved utbetaling av pensjon, tilsvarende som for tilleggsavsetninger i dag. Overskuddet bør heller ikke ha rentegaranti. En slik løsning vil gjøre tilleggsavsetninger lite relevant for denne type produkter, og ordningen med tilleggsavsetninger vil ev. kunne avvikles.

Regulering av fripoliser

Flere bedrifter ønsker i utgangspunktet å kunne regulere fripolisene for de som fremdeles er ansatt etter endring av en pensjonsordning. Bedriften har imidlertid ikke anledning til å regulere fripoliser slik regelverket er i dag. Et forslag til endring er derfor at det åpnes for at bedriften *kan* regulere fripoliser som har oppstått ved at bedriften har endret tjenstepensjonsordning. Disse fripolisene eies i stor grad av personer som fremdeles er ansatt i bedriften.

En reguleringsavtale kan for eksempel at bedriften tilfører midler dersom avkastningen på fripolisene er lavere enn det som er nødvendig for å dekke G-reguleringen, ikke ellers.

Åpning for slik regulering bør sannsynligvis skje ved en endring i foretakspensjonsloven, i hvert fall i en lov som sikrer skattefritak for innbetaling av reguleringspremie, som for reguleringspremie til pensjonister i aktive foretakspensjonsordninger.

I NOU 2013:3 «Pensjonslovene og folketrygdreformen III» var det foreslått overgangsregler for ytelsespensjon som gikk over til pensjon etter tjenstepensjonsloven. Disse overgangsreglene møtte motstand i høringsrunden, hvorefter Finansdepartementet droppet overgangsregler og regelverket ble slik at det må utstedes fripoliser for ansatte som var med i en ytelsespensjonsordning som blir omdannet til en innskuddsbasert pensjonsordning (innskuddspensjon eller pensjon etter lov om tjenstepensjon). I høringsuttalelsen fra Den Norske Aktuarforeningen til utredningen sies det:

«Aktuarforeningen vil påpeke at det ikke kan være hensikten at medlemmer ved konvertering fra ytelsesordning til ny tjenstepensjonsordning skal tape i forhold til alle andre ansatte. Vi ber om at dette forholdet utredes nærmere og at det åpnes for at foretaket kan oppregulere opptjent pensjon med for eksempel lønnsvekst.»

I Prop. 199 L «Lov om tjenstepensjon (tjenstepensjonsloven)» står det i punkt 1.1:

«Høringen av denne utredningen avdekket store forskjeller i høringsinstansenes syn på behovet for slike regler og hvordan de i tilfelle burde utformes. Hovedspørsmålet utredningen reiser, er hvordan et eventuelt overskudd utover garantert rente skal fordeles mellom pensjonsinnretning, arbeidsgiver og arbeidstaker. Etter departementets vurdering vil det være meget utfordrende å finne mulige overgangsregler som på en god måte vil kunne ivareta og forene de ulike hensyn som gjør seg gjeldende. Banklovkommisjonens utkast til særskilte overgangsregler er derfor ikke fullt opp i denne proposisjonen. I forbindelse med det videre arbeidet med ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger vil departementet likevel også vurdere regler for overgang mellom pensjonsordninger.»

Departementet valgte altså å utsette en vurdering av gode overgangsregler.

Det er i dag mange bedrifter som har pensjonskasser som er, eller er i ferd med å bli, rene fripolisekasser. Dersom en bedrift endrer ytelsesordningen sin til en innskuddsbasert pensjonsordning, må det utstedes fripoliser på opptjent rett i ytelsesordningen. Siden forsikringsselskapene ikke tar imot fripoliser lenger, blir disse fripolisene liggende i pensjonskassen. Slike pensjonskasser har særlig store utfordringer knyttet til kapitalkrav. Disse kapitalkravene vil kunne lettes noe om det blir tillatt med fortsatt premieinnbetaling for fripoliser.

Både for bedrifter som ønsker å sikre fripolisene til sine ansatte, de ansatte og for pensjonsinnretningene vil det å kunne tilby regulering av fripoliser derfor kunne være ønskelig.

Avsluttende kommentarer

Vi er klar over at dette brevet kommer sent i arbeidet som nå pågår. Vi ønsker likevel å gi disse innspillene slik at de kan vurderes enten i dette eller i senere arbeid, i den grad forslagene ikke allerede er vurdert.

Vi har ikke beskrevet mulige regelendringer i detalj, og vi vet at det kan være mange spørsmål og innvendinger mot forslagene når detaljer i forslagene ikke fremgår. Vi har

vurdert det slik at en detaljbeskrivelse vil være et litt for omfattende arbeid til at det er hensiktsmessig å utdype forslagene i dette brevet. Vi stiller imidlertid gjerne opp for ytterligere diskusjon av hvordan slike regelendringer kan utformes og virkningene av forslagene ut fra et aktuarielt ståsted.

Vi vil i også minne om brev fra Den Norske Aktuarforening og Aktuarkonsulenters forum til Finansdepartementet av 18.10.2016 der vi anmoder om å sikre aktuarfaglig kompetanse i utredningsarbeid på pensjonsområdet.

Med vennlig hilsen
for Aktuarkonsulenters forum

Sissel Rødevand
leder